✨ ಭಾಗ - ೧ (ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ಪ್ರಕರಣ)

🌸 ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ಪ್ರಕರಣ (Dvirukti) 🌸

(Repetition of Words for Emphasis, Emotions & Speed)

🌐 gptteachers.in

ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ಎಂದರೇನು? : 'ದ್ವಿಃ + ಉಕ್ತಿ = ದ್ವಿರುಕ್ತಿ' (ಎರಡು ಬಾರಿ ಹೇಳುವುದು). ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಒಂದೇ ಪದವನ್ನು **ಎರಡೆರಡು ಬಾರಿ** ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ 'ದ್ವಿರುಕ್ತಿ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪದಗಳಿಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ.

೧. ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು 🎯

ಭಾವನೆಗಳ ತೀವ್ರತೆ

ಲಕ್ಷಣ : ಉತ್ಸಾಹ, ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಭಯ, ಸಂಭ್ರಮ, ತರಾತುರಿ, ಕೋಪ ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಾಗ ಒಂದೇ ಶಬ್ದವು ಎರಡು ಬಾರಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಸಮೃದ್ಧ ಉದಾಹರಣೆಗಳು :

- **ಉತ್ಸಾಹ / ಸಂಭ್ರಮ :** ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ, ನಡಿಯಿರಿ ನಡಿಯಿರಿ, ಆಹಾ ಆಹಾ!
- **ಭಯ / ಆತಂಕ :** ಹಾವು ಹಾವು!, ಬೆಂಕಿ ಬೆಂಕಿ!, ಓಡಿ ಓಡಿ!
- **ಆಶ್ಚರ್ಯ / ವಿಸ್ಮಯ :** ಹೌದು ಹೌದು!, ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ!, ಇಗೋ ಇಗೋ!
- **ತರಾತುರಿ / ವೇಗ :** ಬೇಗ ಬೇಗ, ಓಡು ಓಡು, ಜಾಗ್ರತೆ ಜಾಗ್ರತೆ.
- **ಕೋಪ / ಆಕ್ರೋಶ :** ಸಾಕು ಸಾಕು, ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು, ತೊಲಗು ತೊಲಗು.
- **ನಿರಂತರತೆ :** ನಡೆದು ನಡೆದು, ಓದಿ ಓದಿ, ತಿಂದು ತಿಂದು, ನೋಡಿ ನೋಡಿ.

೨. ವಿಶೇಷ ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ರೂಪಗಳು (ರೂಪಾಂತರ) 💎

ರೂಪ ಬದಲಾಗುವ ದ್ವಿರುಕ್ತಿ

ಲಕ್ಷಣ : ಕೆಲವು ನಾಮಪದಗಳು ಅಥವಾ ಗುಣವಾಚಕಗಳು ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯಾಗುವಾಗ, ಪೂರ್ವಪದದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಧಿಯಂತೆ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
ಸೂತ್ರ : ಮೂಲ ಪದವು ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ/ವಿಕಾರ ರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಪರೀಕ್ಷೋಪಯೋಗಿ ಪ್ರಮುಖ ರೂಪಾಂತರಗಳು :

- ಮೊದಲು + ಮೊದಲು = **ಮೊದಮೊದಲು**
- ಕಡೆಗೆ + ಕಡೆಗೆ = **ಕಡೆಕಡೆಗೆ / ಕಡೆಗಡೆಗೆ**
- ನಡುವೆ + ನಡುವೆ = **ನಡುನಡುವೆ**
- ಮೆಲ್ಲನೆ + ಮೆಲ್ಲನೆ = **ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ**
- ಬೇರೆ + ಬೇರೆ = **ಬೇರೆಬೇರೆ** | ತುದಿ + ತುದಿ = **ತುದಿತುದಿಗೆ**
- ಬಟ್ಟಬಯಲು (ಬಯಲು + ಬಯಲು) | ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ (ಕಡೆಗೆ + ಕಡೆಗೆ)
- ಪಟಪಟನೆ, ಸರಸರನೆ (ದ್ವಿರುಕ್ತ ಅನುಕರಣ ರೂಪಗಳು)

🔍 ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯ ಮೂಲ ನಿಯಮ (Golden Rule) :

- ದ್ವಿರುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎರಡೂ ಪದಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವೆರಡನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ (ಉದಾ: 'ಬೇಗ ಬೇಗ' ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಬೇಗ' ಪದಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅರ್ಥವಿದೆ).

✨ ಭಾಗ - ೨ (ಜೋಡುನುಡಿ / ಜೋಡಿಪದಗಳು)

🌸 ಜೋಡುನುಡಿ / ಜೋಡಿಪದಗಳ ಪ್ರಭೇದಗಳು 🌸

(Jodunudi: Paired Words with Synonymous, Antonymous & Echo Meanings)

🌐 gptteachers.in

ಜೋಡುನುಡಿ ಎಂದರೇನು? : ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಅಥವಾ ಬರೆಯುವಾಗ ಆಕರ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಬಿಗಿವು ತರಲು ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪದಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವುದು 'ಜೋಡುನುಡಿ' (ಜೋಡಿಪದ). ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾರ್ಥ, ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥ ಅಥವಾ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಅನುಪ್ರಾಸ ಶಬ್ದಗಳಿರುತ್ತವೆ.

೧. ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಜೋಡಿಪದಗಳು 🤝

ಒಂದೇ ಅರ್ಥದ ಜೋಡಿ

ಲಕ್ಷಣ : ಎರಡೂ ಪದಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಎರಡಕ್ಕೂ ಒಂದೇ ಸಮಾನ ಅರ್ಥವಿರುವ ಜೋಡಿಪದಗಳು.

ಸಮೃದ್ಧ ಉದಾಹರಣೆಗಳು :

- ಕೆರೆ - ಕಟ್ಟೆ (ಎರಡೂ ಜಲಾಶಯ)
- ಸಿಹಿ - ಮುತ್ತು | ಹಾಲು - ಜೇನು
- ಕಾಡು - ಮೇಡು (ಅರಣ್ಯ-ಗುಡ್ಡ)
- ನಾಡು - ನುಡಿ | ಆಟ - ಪಾಟ
- ಕಾಸು - ಹಣ | ಸತಿ - ಪತಿ
- ನೆಂಟರು - ಇಷ್ಟರು | ಬಂಧು - ಬಳಗ
- ಹಾದಿ - ಬೀದಿ | ಧರ್ಮ - ನ್ಯಾಯ

೨. ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಕ ಜೋಡಿಪದಗಳು ⚖️

ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ ಅರ್ಥ

ಲಕ್ಷಣ : ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಬರುವ ಜೋಡಿಪದಗಳು.

ಸಮೃದ್ಧ ಉದಾಹರಣೆಗಳು :

- ಹಗಲು - ರಾತ್ರಿ | ಹೆಚ್ಚು - ಕಡಿಮೆ
- ಕಷ್ಟ - ಸುಖ | ಲಾಭ - ನಷ್ಟ
- ಏಳು - ಬೀಳು | ಒಳಗೆ - ಹೊರಗೆ
- ತಾಯಿ - ತಂದೆ | ಅಕ್ಕ - ತಂಗಿ
- ಅತ್ತ - ಇತ್ತ | ಸಿಹಿ - ಕಹಿ
- ಬಡವ - ಬಲ್ಲಿದ | ಪಾಪ - ಪುಣ್ಯ
- ಹುಟ್ಟು - ಸಾವು | ಕಪ್ಪು - ಬಿಳುಪು

೩. ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಪೂರಕ ಜೋಡಿಪದ 🎭

ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಎರಡನೇ ಪದ

ಲಕ್ಷಣ : ಮೊದಲ ಪದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿದ್ದು, ಎರಡನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅರ್ಥವಿರದೆ, ಕೇವಲ ಪ್ರಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಬರುವ ಜೋಡಿಪದಗಳು.

ಸಮೃದ್ಧ ಉದಾಹರಣೆಗಳು :

- ಗಿಡ - ಗಂಟೆ (ಗಿಡಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿದೆ, ಗಂಟೆಗಿಲ್ಲ)
- ಮನೆ - ಮಠ | ಹುಳು - ಉಪ್ಪಟೆ
- ಕಾಫಿ - ಗೀಫಿ | ಊಟ - ಗೀಟ
- ಸೊಪ್ಪು - ಸದೆ | ಮಕ್ಕಳು - ಗಿಕ್ಕಳು
- ಬಟ್ಟೆ - ಬರೆ | ಸಾಲ - ಸೋಲ
- ಹಣ್ಣು - ಹಂಪಲು | ನೀರು - ಗೀರು
- ಕಾಗದ - ಗೀಗದ | ರೊಟ್ಟಿ - ಗಿಟ್ಟಿ

🔍 ಜೋಡುನುಡಿಯ ಭಾಷಾ ಸೊಬಗು :

- 'ಕಾಫಿ-ಗೀಫಿ', 'ಊಟ-ಗೀಟ' ಮುಂತಾದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ 'ಗೀ' ಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಕನ್ನಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ಆಡುಭಾಷೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸೊಗಡು. ಇದು ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು (ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು) ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

💡 ಜೋಡುನುಡಿ ಸೂತ್ರ: ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಶಬ್ದಗಳ ಜೋಡಣೆ (ಕೆರೆ-ಕಟ್ಟೆ, ಕಷ್ಟ-ಸುಖ, ಗಿಡ-ಗಂಟೆ, ಕಾಫಿ-ಗೀಫಿ)!

🌐 gptteachers.in

✨ ಭಾಗ - ೩ (ವ್ಯತ್ಯಾಸ & ತುಲನಾತ್ಮಕ ಕೋಷ್ಟಕ)

🌸 ದ್ವಿರುಕ್ತಿ, ಜೋಡುನುಡಿ & ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ ತುಲನೆ 🌸

(Comparison: Dvirukti vs Jodunudi vs Anukaranavyyaya)

🌐 gptteachers.in

ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ ಎಂದರೇನು? : ಯಾವುದೇ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಧ್ವನಿಯನ್ನು, ಮಿಂಚು-ಬೆಳಕನ್ನು ಅಥವಾ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಧ್ವನ್ಯನುಕರಣ ಶಬ್ದಗಳೇ **'ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯಗಳು'** (ಉದಾ: ಪಟಪಟ, ಗಿಜಿಗಿಜಿ, ಧುಳುಧುಳು).

ದ್ವಿರುಕ್ತಿ 🔁

ಒಂದೇ ಪದ ೨ ಬಾರಿ

- ಒಂದೇ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಪದ ಪುನರಾವರ್ತನೆ.
- ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ಪದಕ್ಕೂ ಅರ್ಥವಿದೆ.
- ಭಾವನೆಯ ತೀವ್ರತೆಗಾಗಿ ಬಳಕೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

- ಬೇಗ ಬೇಗ
- ಓಡಿ ಓಡಿ
- ಮೊದಮೊದಲು
- ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು

ಜೋಡುನುಡಿ 👥

ಎರಡು ಬೇರೆ ಪದಗಳು

- ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳ ಜೋಡಣೆ.
- ಸಮಾನಾರ್ಥ, ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಸ.
- ಭಾಷೆಯ ಬಿಗಿವು ಮತ್ತು ಶೈಲಿಗಾಗಿ ಬಳಕೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

- ಕೆರೆ - ಕಟ್ಟೆ
- ಕಷ್ಟ - ಸುಖ
- ಗಿಡ - ಗಂಟೆ
- ಹಾಲು - ಜೇನು

ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ 🔔

ಧ್ವನಿಯ ಅನುಕರಣೆ

- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸದ್ದಿನ ಅನುಕರಣೆ.
- ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಬಿಡಿ ಪದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ.
- ಕ್ರಿಯೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಬಳಕೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

- ಪಟಪಟ (ಮಳೆ)
- ಧುಳುಧುಳು (ನೀರು)
- ಚುರುಚುರು (ಬಿಸಿಲು)
- ಗಿಜಿಗಿಜಿ (ಜನಜಂಗುಳಿ)

ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶ	ಪದಗಳ ಸ್ವರೂಪ	ಬಿಡಿಸಿದಾಗ ಅರ್ಥ	ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶ	ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿದರ್ಶನಗಳು
ದ್ವಿರುಕ್ತಿ	ಒಂದೇ ಪದ ಎರಡು ಬಾರಿ ಬರುವುದು	ಎರಡೂ ಪದಗಳಿಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅರ್ಥವಿದೆ	ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಆತುರ, ಭಯ, ಸಂಭ್ರಮದ ಒತ್ತು	ಬೇಗ ಬೇಗ, ಹಾವು ಹಾವು, ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ, ಮೊದಮೊದಲು
ಜೋಡುನುಡಿ	ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪದಗಳು ಜೊತೆಯಾಗುವುದು	ಎರಡಕ್ಕೂ ಅರ್ಥವಿರಬಹುದು / ಒಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಿರಬಹುದು	ಸಮಾನ, ವಿರುದ್ಧ ಅಥವಾ ವಿಸ್ತೃತ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವುದು	ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ, ಹಗಲಿರುಳು, ಗಿಡಗಂಟೆ, ಕಾಫಿಗೀಫಿ
ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ	ಧ್ವನಿ ಅಥವಾ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವುದು	ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಬಿಡಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ	ಕ್ರಿಯೆಯ ಶಬ್ದ ಅಥವಾ ನಾದವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುವುದು	ಧಳಧಳ, ಧುಳುಧುಳು, ಕಟಕಟ, ಗಿಜಿಗಿಜಿ, ಪಟಪಟ

💡 ಗೋಲ್ಡನ್ ಸೂತ್ರ: ಬಿಡಿಸಿದಾಗ ಅರ್ಥವಿದ್ದರೆ 'ದ್ವಿರುಕ್ತಿ' | ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಪದಗಳಿದ್ದರೆ 'ಜೋಡುನುಡಿ' | ಕೇವಲ ಶಬ್ದಾನುಕರಣೆಯಾಗಿದ್ದರೆ 'ಅನುಕರಣಾವ್ಯಯ'!

🌐 gptteachers.in